

با انواع کسورات حقوق و دستمزد بیشتر آشنا شوید

کسورات حقوق و دستمزد مبالغی هستند که به صورت قانونی یا توافقی از حقوق کارکنان کسر می‌شوند. در محاسبه حقوق و دستمزد مبحث کسورات یکی از پرچالش‌ترین مسائل است. کارگر، کارفرما، اداره امور مالیات، سازمان بیمه تأمین اجتماعی، قوه قضاییه و ارگان‌های مختلف دیگر حساسیت ویژه‌ای بر مبحث کسورات دستمزد دارند. تمامی این ادارات در شرایط مختلف از زی‌نفعان به شمار می‌روند.

در قراردادهای کاری، دستمزد کارکنان ممکن است بر اساس بازه‌های زمانی مختلفی قابل پرداخت باشد. مثلاً دستمزد ساعتی یا ماهیانه، سالیانه و پروژه‌ای برای پرداخت دستمزد تعیین شده باشد. اما متداول‌ترین نحوه پرداخت دستمزد به صورت ماهیانه است و متداول‌ترین شیوه ذکر پرداخت دستمزد در حالتی است که به آن حقوق ناخالص گفته می‌شود.

حقوق ناخالص مجموع حقوق پایه و مزایایی است که به کارکنان تعلق می‌گیرد و کسورات آن هنوز اعمال نشده است.

حقوق خالص مبلغی است که پس از اعمال کسورات مختلف بر حقوق و دستمزد به عنوان حقوق به کارکنان پرداخت می‌شود.

کسورات قانونی بر اساس مصوبه‌های قانونی یا حکم دادگاهی مشخص می‌شوند تا از حقوق کسر شده و به سازمان‌های موردنظر پرداخت شوند. از جمله این کسورات می‌توان سهم بیمه، مالیات حقوق و صندوق‌های اجرایی را نام برد.

کلیک کنید

برای دریافت دموی نرم افزار منابع انسانی

انواع کسورات حقوق و دستمزد

کسوراتی که بر حقوق و مزایا اعمال می‌شود شامل مبالغی است که مورد توافق کارگر و کارفرما قرار گرفته و در قرارداد ذکر شده یا مطابق با قوانین وضع شده کشور است. این مبلغ از مجموع حقوق پرداختی کسر می‌شود و باقی آن به عنوان حقوق خالص به کارگر پرداخته می‌شود.

این کسورات حقوق و دستمزد شامل موارد زیر می‌شوند و در دو دسته قانونی و توافقی قابل تقسیم‌بندی هستند:

کسورات قانونی شامل:

- بیمه تأمین اجتماعی
- مالیات
- صندوق اجرا
- مزایا
- توافقی حقوق

البته می‌توان عنوان دیگری برای کسورات توافقی در نظر گرفت که به آن کسورات

درون‌سازمانی گفته می‌شود.

کسورات بیمه تأمین اجتماعی

تمامی کارکنان طبق قانون در کشور باید تحت پوشش بیمه باشند. سهم بیمه در قانون تعیین شده است. به این ترتیب ماهیانه 7 درصد از میزان سهم بیمه از حقوق کارگر کاسته می‌شود. 23 درصد از مبلغ بیمه را نیز کارفرما می‌پردازد. به این ترتیب 30 درصد از کل حق بیمه به سازمان تأمین اجتماعی (در موارد کارگری) پرداخت می‌شود و 70 درصد بقیه را نیز دولت متقبل شده است. حق بیمه از جمله مهم‌ترین و یکی از کسورات حقوق و دستمزد دائمی است.

کسورات مالیات

مالیات بر درآمد حقوق یکی دیگر از بندهای کسورات حقوق و دستمزد در فیش حقوقی است. این مالیات یک مالیات مستقیم است و میزان این مالیات هر سال از سوی دولت مشخص می‌شود. کارفرما پس از اعمال آن، مبلغ موردنظر را از دستمزد کارکنان کسر و به اداره مالیات واریز می‌کند. همچنین تمامی اسناد پرداختی و محاسباتی را نیز ثبت و ذخیره‌سازی می‌کند.

تمامی شاغلین و افراد حقیقی و حقوقی به‌جز در مواردی که معافیت داشته باشند، باید مالیات بر درآمد خود را پرداخت کنند و در مورد کارگران مالیات بر درآمد از کسورات دستمزد آنها به شمار می‌رود.

حتی افرادی که در خارج کشور نیز مشغول به کار هستند و کارفرمای ایرانی دارند، مشمول پرداخت مالیات بر درآمد هستند. موارد معافیت مالیات بر درآمد عبارتند از:

- درآمد سالانه کمتر از حد مشخص شده توسط دولت که برای سال 1403 مبلغ آن تا درآمد سالانه 144 میلیون تومان مشخص شده است.
- هزینه سفر و فوق‌العاده مسافرت مربوط به شغل که با عناوین ایاب و ذهاب، غذا، بن کالا، مهد فرزندان و ... در فیش حقوقی آورده می‌شود.
- مبلغ دریافت شده از بیمه بابت خسارت بدنی و معالجه
- عیدی و پاداش آخر سال
- سنوات
- مستمری پرداخت به وراثت
- معادل ریالی مرخصی‌های استفاده نشده
- حقوق کارکنان سازمان‌هایی که تحت پوشش بیمه‌هایی به جز تأمین اجتماعی باشند
- مزایای غیرنقدی

کسورات صندوق اجرا

در مواردی ممکن است حقوق کارکنان شامل بندهایی از قانون شود که در آن باید از میزان دستمزد این افراد کاسته شود. در دو حالت دستمزد کارکنان شامل کسورات حقوق و دستمزد صندوق اجرا می‌شود. محکومیت به پرداخت بدهی به کارفرما یا شخص حقیقی و حقوقی.

- اگر کارگر خسارت مالی به کارفرما وارد کرده باشد و در فرایند شکایت، حکم دادگاه مبنی بر بازپرداخت مبلغ خسارت به کارفرما باشد، کارگر موظف به تسویه حساب با کارفرما می‌شود. این بازپرداخت ممکن است به صورت یک‌باره یا در چند قسط باشد. در این حالت کارفرما ماهیانه مبلغ مشخص شده را از حساب کارگر کم و مدارک لازم را به قوه قضاییه ارسال می‌کند.
 - در مواردی که کارگر در دادگاه‌های قضایی محکوم به پرداخت بدهی به اشخاص حقیقی یا حقوقی شده باشد نیز قاضی می‌تواند در صورت استنکاف کارگر از پرداخت، دستور کسر حقوق بدهد و این کسر حقوق می‌تواند به صورت یک‌باره یا در چندین قسط باشد.
- در این موارد کارفرما میزان مشخصی که در قانون ذکر شده را از حقوق کارگر کم می‌کند و به حساب مشخص شده در قوه قضاییه واریز می‌کند و اسناد مورد نیاز در مورد پرداخت حقوق و بازپرداخت دیون کارگر را نیز برای قوه قضاییه و مراجع ذیصلاح ارسال یا بایگانی می‌کند. کسورات حقوق و دستمزد در امور اجرایی و قضایی تا زمان تسویه حساب کامل ادامه خواهد داشت.

کسورات مزایا

هر کسب و کار و بنگاه اقتصادی برای کارکنان خود در سطوح مختلف پایه حقوقی را تعریف می‌کند. بر اساس وضعیت شغلی افراد ممکن است عواملی مثل ردیف شغلی، میزان فعالیت، پاداش و بندهای مختلفی برای محاسبه حقوق وجود داشته باشد. در فیش حقوق این افراد علاوه بر درج پایه حقوق و تمامی ردیف‌های مزایا مبلغ مشخصی نیز از دستمزد تحت عنوان کسورات حقوق و دستمزد در مزایا کسر می‌شود.

کسورات توافقی حقوق

در برخی از موارد مثل دریافت وام از سوی کارگر، دریافت بخشی از حقوق پیش از موعد پرداخت یا هر گونه مورد دیگری بخشی از مبلغ دستمزد کارگر از مجموع حقوق و

مزایای او کسر می‌شود.

بیمه تکمیلی که کارگران را تحت پوشش قرار می‌دهد نیز در این دسته از کسورات قرار می‌گیرد. برخی دیگر از کسورات توافقی شامل مساعده، پیش‌پرداخت، حق عضویت، اقساط وام مسکن، اقساط وام ضروری، بدهی به شرکت تعاونی، پس‌انداز سهم کارگران و صندوق خیریه یا مواردی مشابه می‌شود.

مساعده بخشی از حقوق است که به درخواست کارکنان پیش از موعد پرداخت دستمزد به آنها پرداخت می‌شود.

محاسبه کسورات حقوق و دستمزد

حق بیمه سهم کارگر و مالیات بر درآمد از مهم‌ترین موارد کسر از حقوق هستند و هر ماه لازم است تا مبلغ آن محاسبه و از حقوق کسر شود.

محاسبات مخصوصی برای حق بیمه وجود دارد و 7% از کل مبلغ تعیین شده برای بیمه از حقوق کارگر به صورت ماهیانه کسر می‌شود. حق اولاد و حق مأموریت از مواردی هستند که در محاسبه حق بیمه از معافیت برخوردارند.

مالیات بر درآمد نیز قوانینی دارد و سقف معافیت از این مالیات سالیانه بر اساس میزان تورم و فاکتورهای مؤثر دیگر مقایسه و اعلام می‌شود. مالیات بر درآمد شرایط پلکانی دارد. درآمد حداقل تا سقف مشخصی از درآمد معاف از مالیات است و مبالغ بیشتر شامل درصدهای مختلفی از مالیات می‌شوند.

پیش‌گیری از خطای محاسباتی و کسر از حقوق

غیرعادلانه

در مواردی مشاهده می‌شود که کارفرما و کارگر از قوانین و شرایط کسر از حقوق اطلاعات و آگاهی کافی ندارند و مدت زمان طولانی در محاسبات حقوق و دستمزد، ایراداتی در زمینه کسر از حقوق وجود دارد. سازمان‌های دریافت‌کننده مبالغ کسرشده نیز مغایرت‌های به‌وجودآمده را مشاهده نمی‌کنند، چون هر کسب‌وکار و بنگاه اقتصادی ممکن است ذیل قوانین متعددی مشمول یا معاف از انواع کسورات باشد. توضیح و تبیین شرایط معافیتی و ارائه مدارک و مستندات بر عهده کارفرما و دایره‌های محاسبات مالی شرکت‌ها است و سازمان‌های دریافت‌کننده مسئولیتی در قبال تشخیص معافیت‌های گزارش‌نشده ندارند. به همین دلیل نکاتی که در ادامه آورده می‌شود، به افزایش آگاهی و افزایش درآمد خالص کارگران و میزان کسورات حقوق و دستمزد کمک خواهد کرد.

• مشاوره حقوقی و مالی

مؤسسات حقوقی، مالی و حسابداری به صورت مستقل از سازمان‌ها وجود دارند که به صورت تخصصی به ارائه خدمات مختلف به صاحبان کسب‌وکارها می‌پردازند. جهت آشنایی با آخرین تغییرات قوانین و مقررات و راهکارهای حقوقی و مالی می‌توان از این مؤسسات کمک گرفت.

• آشنایی و به‌روزرسانی قوانین و مقررات تصویب‌شده

اطلاعات قوانین مالیاتی، بیمه و کسورات قانونی در هر کشور و منطقه به طور مداوم در حال بازنگری و تکامل است. حساسیت نسبت به تازه‌های این حوزه از مواردی است که هم از تخلف پیش‌گیری می‌کند و هم در مواردی می‌تواند باعث افزایش درآمد و کاهش مبالغ کسر از حقوق شود.

• مدیریت مالی حرفه‌ای

پرداخت به‌موقع و کامل حقوق و دستمزد کارکنان و تخصیص مبالغ مالیاتی و کسورات به سازمان‌های صاحب‌امتیاز، مسئولیت و دغدغه مهمی در بخش‌های مدیریت منابع

انسانی، مالی و حسابداری است.

همیشه احتمال بروز خطا در تطابقات قانونی و محاسبات وجود دارد. این خطاها معمولاً انسانی هستند و در سال‌های اخیر با ظهور تحول دیجیتال و ساخت و ایجاد راهکارهای نرم‌افزاری احتمال این خطا به حداقل میزان ممکن خود رسیده است.

• ارتقای ارتباطات داخلی

با اطلاع‌رسانی از آخرین تغییرات و نحوه محاسبات حقوق و دستمزد می‌توان از بروز بسیاری از ابهامات و سوءتفاهمات ناشی از عدم آگاهی در مورد کسورات حقوق پیشگیری کرد.

در حال حاضر مدیریت کسب‌وکارها سعی بر آن دارند که از راهکارهای جامعی استفاده کنند که علاوه بر کسورات حقوق و دستمزد بتوانند از امکانات گسترده و پیشرفته دیگری در بخش‌های مختلف بهره‌مند گردند.

راهکار مدیریت منابع انسانی دیدگاه

اولین و مهم‌ترین وظیفه نرم افزارهای راهبردی در بخش‌های مختلف تسهیل امور، خودکارسازی و پیشگیری از بروز خطا در انجام امور مختلف اعم از محاسبات، ارائه گزارش و تحلیل‌های مختلف است. کسورات حقوق و دستمزد از وظایفی است که بخش منابع انسانی بر عهده دارد. [راهکار منابع انسانی دیدگاه](#) چارگون متشکل از نرم افزارهای

مختلفی است که به صورت یکپارچه با یکدیگر عمل می‌کنند و می‌توانند با دقت و سرعت تمامی امور مربوط به کسر از حقوق که در فیش حقوقی محاسبه و ذکر می‌شوند را انجام دهند.

برخی از نرم افزارهای کاربردی این راهکار عبارتند از نرم افزار پرسنلی، نرم افزار حضور و غیاب، نرم افزار حقوق و دستمزد، نرم افزار آموزش، نرم افزار ارزیابی عملکرد، نرم افزار جذب و استخدام، نرم افزار وام و تسهیلات، نرم افزار مهمان‌سرا، نرم افزار بیمه مکمل و نرم افزار مدیریت مزایا که تمامی داده‌های موجود در این نرم افزارها در انجام محاسبات کسر از حقوق به کار می‌آیند.

به کمک این مجموعه نرم افزاری می‌توان نظم و انسجام کلی در انجام امور سازمانی را پیاده‌سازی کرد و همچنین شفافیت کاملی در مورد تمامی محاسبات به وجود آورد. به این ترتیب انعطاف‌پذیری سازمان بالاتر رفته و تبادل اطلاعات نیز با سهولت و دقت بیشتری صورت می‌گیرد.

کارکنان می‌توانند به راحتی به تمامی اطلاعات مربوط به وضعیت مالی و مزایای خود دسترسی داشته باشند و مغایرتی در محاسبات کسورات حقوق و دستمزد وجود نخواهد داشت. در نتیجه رضایت کارکنان افزایش یافته و فرهنگ سازمانی ارتقا می‌یابد و شرایط برای پیشرفت کسب‌وکار و بهینه سازی تولید و ارائه خدمت مهیا باشد.

برای دریافت دموی نرم افزار منابع انسانی

سخن پایانی

محاسبه حقوق و دستمزد یکی از پرچالش‌ترین و مهم‌ترین مباحث کارفرما و کارگر است که ممکن است ایجاد حساسیت نیز داشته باشد. درستی محاسبات حقوق و دستمزد یکی از معیارهای مهم در مسائل مالی، حسابداری و مالیاتی نیز به شمار می‌رود. سازمان‌های مختلفی که کسورات حقوق و دستمزد به آنها تعلق می‌گیرد، نظارت کامل و جامعی بر انجام درست محاسبات و فرایند کسر از حقوق دارند تا از منافع خود محافظت کنند. محاسبه دقیق میزان کسورات از سوی کارفرما الزامی و ضروری است و در صورت اشتباه و پرداخت نادرست مشمول جریمه و سوء پیشینه خواهد شد.